

5778

Torah from Around the World

---

*Wie zijn weg gaat in gaafheid
zal voortgaan in veiligheid, -
wie zijn wegen laat kronkelen
zal daaraan worden gekend.*

Misjlee/Spreuken 10:9 (vert. Oussoren)

Sjabbat 1 september 2018 / 21 elloel 5778, Ki Tavo, Dewariem/Deuteronomium 26:1 - 29:8

Tanach blz. 401 - 410

Haftara: Jesjaja 60:1 - 22

Tanach blz. 902 - 904.

vertaler: Sera Spanier

Commentaar: Rabbijn Mark Washofsky, universitair docent rabbinica aan het Hebrew Union College-Jewish Institute of Religion, Cincinnati, Ohio, de Verenigde Staten.

[Het Engelse origineel](#)

De realiteit onder ogen zien

Ik ken mensen die er profijt van zouden kunnen hebben als zij oog hebben voor de realiteit.

Misschien ken jij ook zulke mensen. Hun probleem is niet dat zij de grip op de realiteit verloren hebben, maar eerder is het tegenovergestelde het geval: zij worden er te zeer door bepaald. Zij lijken geobsedeerd door 'de realiteit' en leven hun leven alsof de alledaagse zaken die hen bezighouden alles is wat er bestaat. Deze mensen zijn zo verstrikt geraakt met de wereld zoals die is, dat ze zichzelf nooit toestaan eens verder te kijken dan wat 'de werkelijkheid' aan eisen lijkt te stellen en aan beperkingen lijkt op te leggen; daardoor zijn ze niet in staat zelfs maar een glimp op te vangen van hoe de wereld zou kunnen zijn.

Zulke mensen zouden eens nauwkeurig naar de sidra deze week moeten kijken. De tekst van sidra Ki Tavo begint met een opdracht aan de gemeenschap van Israëlieten. Nadat zij zich gevestigd hebben in het land dat de Eeuwige hen gegeven heeft, moeten zij een paar van de „eerstelingen van alle vruchten” van de grond die zij bewerkt hebben, verzamelen en in het heiligdom aan de Eeuwige offeren. Daarbij moeten zij de volgende verklaring afleggen: „Als Arameër dreigde mijn vader verloren te gaan; toen daalde hij af naar Egypte en hield zich daar op met een handvol mensen en hij werd daar tot een groot, machtig en talrijk volk. Toen mishandelden de Egyptenaren ons en onderdrukten ons en legden ons zware arbeid op. Hierop schreeuwden we de Eeuwige, de God van onze voorouders, in nood toe en de Eeuwige hoorde onze stem en zag onze ellende en onze tegenspoed en onze verdrukking. En de Eeuwige voerde ons uit Egypte met sterke hand en uitgestrekte arm en op angstaanjagende wijze en met tekenen en met wonderen. Hij bracht ons naar deze plaats en gaf ons dit land, dat overvloeit van melk en honing. En nu, zie, heb ik de eerstelingen van de vruchten van de bodem die U, Eeuwige mij gegeven hebt, gebracht.” (Dewariem 26:5-10)

Deze woorden zijn meer dan een rituele formule die van de Israëlitische boer geëist werd. Zij leggen rekenschap af van onze heilige geschiedenis, een verhaal dat we over onszelf vertellen en dat beschrijft wie we zijn en waar we vandaan komen. Dit verhaal is in haar diepste betekenis *ons* verhaal. Dat is het in zulke mate dat het de kern vormt van de Pesach-haggada, het verhaal dat we vertellen om onze bevrijding uit de slavernij en onze geboorte als volk te gedenken.

Toch lijkt er een enorm hiaat in dit verslag te zitten. Het is namelijk een feit dat God ons dit land niet zo maar gegeven heeft. We moesten het innemen, door een serie van bloedige veldslagen, zoals we kunnen lezen in het boeken Jehosjoea en het boek Rechters, en zoals hier in het boek Dewariem wordt voorspeld. Deze belangrijke gebeurtenissen staan in ons nationale bewustzijn

gegrift en de boer die zijn „eerste vruchten” komt offeren herinnert ze zich zeker. Toch lijkt het of de Tora wil dat hij ze verheimelijkt, alsof ze nooit hebben plaats gevonden en dat hij zich onze geschiedenis herinnert alsof die oorlogen met hun bloedvergieten en pijn, hun heldendom en opofferingen, nooit hebben plaatsgevonden.

Dit is niet omdat de Tora wil dat we het verleden vergeten. In de beschrijving van de oorlogen om het Land Israël gebruiken de bijbelse auteurs welbeschouwd zoveel inkt, dat wij ze onmogelijk een verwijt van ‘witwassen’ of ‘verbloemen’ kunnen maken. De Tora roept ons veeleer op om boven de realiteit van ons verleden uit te rijzen en ons het verleden zo zeer te herinneren hoe het was alswel hoe het zou moeten zijn. Op deze manier wordt van ons geëist dat wij, op het moment van onze grootste persoonlijke en gemeenschappelijke triomf, terwijl we ons verheugen over de prachtige oogst van het land dat we in bezit gekregen hebben, onszelf eraan herinneren dat we afstammen van zwervers en slaven in plaats van afstammelingen te zijn van oorlogvoerders en helden; dat we bevrijd zijn met de bijzondere hulp van de hand van God en niet door de slagkracht van onze eigen wapens.

Als we het anders zouden doen en ons het verleden zouden herinneren met teveel nadruk op de realiteit zoals die was, zouden we onszelf wellicht de verkeerde lessen leren. We zouden gevangen kunnen raken in onze trots en arrogantie, en concluderen: „door mijn kracht en sterke hand heb ik dit vermogen verworven.” (Dewariem 8:17). Ook al strookt deze conclusie misschien zelfs met ‘de realiteit’, - het is beslist geloofwaardig om een militaire overwinning te verklaren als het resultaat van onze eigen macht en talent - zulke herinneringen stroken niet met de betekenis en de bedoeling van Israël's bestaan, met de lessen waarvan de Tora wil dat wij ze aan onze geschiedenis ontleenen. Zo'n verhaal, met andere woorden, is niet het verhaal dat de Tora ons wil laten vertellen over onszelf.

Ieder van ons is, net als de Israëlitische boer, verplicht om een verhaal te vertellen, om rekenschap af te leggen aan God en aan ons diepste zelf, over wie en wat we zijn - een verhaal dat precies verklaart wat ons precies aanspoort om te handelen in deze wereld. Door zijn verhaal te vertellen kreeg deze boer niet de opdracht om in een droomwereld te leven en de realiteit van zijn geschiedenis en zijn toekomst te vergeten. Wel kreeg hij de opdracht om verder te kijken dan de werkelijkheid en zich een voorstelling te maken over hoe zijn leven eruit zou kunnen zien. Ook van ons wordt gevraagd om, als we ons verhaal vertellen, ‘de echte wereld’ niet te negeren,

maar haar te overstijgen. Om onze blik af te wenden van de onbelangrijke bijkomstigheden van ons materiële bestaan en te kijken naar die doelen waarvan God zou willen dat we ze tot levensdoel maken, hoe verheven en ‘onrealistisch’ ze ook mogen lijken.

Dit is wat wij Joden altijd bedoeld hebben met ‘oog hebben voor de werkelijkheid’. Mogen wij, net als de Israëlieten uit vroeger tijden, de woorden vinden om een verhaal te vertellen dat aan deze taak recht doet.